

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 31 augustus 2018

Datum GS-besluit: : 30 oktober 2018

Vragen nr. 103

Vragen van mevrouw ing. **J.F.L. Kaamer van Hoegee** (VVD) over veiligheid m.b.t. oude chroom-6 verf op infrastructurele objecten.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 31 augustus 2018 door het lid van Provinciale Staten, mevrouw ing. **J.F.L. Kaamer van Hoegee** (VVD), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Chroom-6 is een metaal dat onder meer in verf werd toegepast vanwege de roestwerende eigenschappen. De Provincie Noord-Holland heeft in februari 2018 een quick scan laten uitvoeren op de aanwezigheid van chroom-6 houdende verf op de draaiende delen van stalen kunstwerken.

In het Noord Hollands Dagblad van 18 juli¹ valt te lezen dat bij een groot aantal, van de in de quick scan onderzochte kunstwerken, in het verleden chroom-6 houdende verf is toegepast.

Al sinds de jaren '80 is bekend dat het gebruik van chroom-6 zeer gevaarlijk voor de volksgezondheid is. Hoewel een Europees verbod op het gebruik van chroom-6 houdende verf pas in 2017 is ingevoerd wordt er vanaf 2000 al geen gebruik meer gemaakt van deze verf.

De aanwezigheid van chroom-6 houdende verf op kunstwerken vormt op zichzelf geen gevaar voor de volksgezondheid. Het aanbrengen dan wel het bewerken van chroom-6 houdende verf doet dat wel. Er moeten dan ook beschermende maatregelen getroffen worden als er een risico is dat er chroom-6 vrijkomt.

Op de website van de provincie² is terug te vinden dat er ook een vermoeden bestaat dat chroom-6 houdende verf in het verleden toegepast is op andere stalen objecten zoals verkeersborden, geluidsschermen en portalen.

Naar aanleiding van de berichten in de media en het bericht op de website van de provincie heeft de VVD de volgende vragen:

¹ <https://www.noordhollandsdagblad.nl/nieuws/chroom-6-provinciale-bruggen>

² https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Duurzaamheid_Milieu/Chroom_6

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Inleiding beantwoording vragen

In februari 2018 hebben we u door middel van brief 'Chroom 6 in verlaag St Maartensvlotbrug' met kenmerk 1047469/1047487 geïnformeerd over de aanwezigheid van chroom-6 in de oude verflagen van de stalen onderdelen van de St Maartensvlotbrug. Naar aanleiding van deze vondst is een breder onderzoek uitgevoerd, een zogenaamde 'quick scan chroom-6', naar de mogelijke aanwezigheid van chroom-6 in de verflagen van de overige beweegbare provinciale bruggen en sluizen. In juli 2018 hebben we u met onze brief 'resultaat quick scan chroom-6 bruggen en sluizen' met kenmerk 1095485/1095490 geïnformeerd over de resultaten hiervan. In totaal zijn 49 beweegbare bruggen en sluizen onderzocht. Bij 23 objecten is bij één of meer monsters een verhoogd gehalte chroom 6 aangetroffen. In totaal zijn 248 monsternames verricht, waarvan 42 monsters een verhoogd gehalte chroom-6 bevatten. Er kan dan ook geconcludeerd worden dat chroom-6 veelvuldig voorkomt in de (oude) verflagen van de stalen onderdelen van provinciale bruggen en sluizen.

Naar aanleiding van de uitkomsten van beide onderzoeken zijn reeds beheersmaatregelen genomen.

- De resultaten worden verwerkt in de veiligheids- en gezondheidsplannen van de onderhoudsaannemers.
- De provincie hanteert het protocol van ProRail voor alle (stalen) objecten in de buitenruimte.
- Indien onderhoud gepland is aan oude verflagen, dient eerst onderzoek plaats te vinden naar de aanwezigheid van chroom-6.
- Als chroom-6 wordt aangetroffen zullen, in overleg met de desbetreffende onderhoudsaannemer en externe deskundigen, de specifieke beheersmaatregelen worden bepaald.

Vraag 1:

De quick scan is door u gedaan naar aanleiding van de aanwezigheid van chroom-6 houdende verflagen op de Sint Maartensvlotbrug. Wat is de reden dat u op dit kunstwerk een preventief onderzoek heeft laten doen?

Antwoord 1:

Gebiedsaannemer Waaksaam heeft dit onderzoek uitgevoerd in het kader van geplande onderhoudswerkzaamheden aan vier bruggen van de provincie Noord-Holland. Dergelijk onderzoek naar de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in oude verflagen is gebruikelijk voordat er gewerkt wordt aan deze oude verflagen. Bij één brug, de Sint Maartensvlotbrug, werd een verhoogd gehalte chroom-6 aangetroffen.

Vraag 2:

Naar aanleiding van de quick scan geeft u aan met ingang van heden voorafgaand aan onderhoud eerst onderzoek te laten verrichten naar de aanwezigheid van chroom-6. Hoe was de handelwijze bij onderhoud en werkzaamheden aan stalen objecten voordat de resultaten van de quick scan bekend werden?

Antwoord 2:

De provincie, als eigenaar van de objecten, geeft bij opdrachtverlening de bij de provincie bekende risico's aan. Conform wet- en regelgeving bepaalde de opdrachtnemer zelf de te nemen beheersmaatregelen (waaronder preventief onderzoek) voor eventuele risico's tijdens de uitvoering van werkzaamheden aan stalen onderdelen. Bij het uitvoeren van conserveringswerkzaamheden in de vorm van schuren, branden of slijpen gaat het dan onder andere om gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals helm, werkschoenen, handschoenen, mondkapje en stofbril).

Vraag 3:

De Provincie Noord-Holland kent een redelijk hoog onderhoudsniveau. Kunt u aangeven aan hoeveel van de kunstwerken, waarvan uit de quick scan is gebleken dat er chroom-6 houdende

verf aanwezig is, werkzaamheden zijn uitgevoerd tussen 2000 en 2018? En kunt u tevens aangegeven of er tijdens die werkzaamheden een risico was op blootstelling aan chroom-6?

Antwoord 3:

Op alle kunstwerken, waarvan uit de quick scan is gebleken dat er chroom-6-houdende verf aanwezig is op één of meer onderdelen, is onderhoud uitgevoerd in de periode van 2000 tot 2018. Bij onderhoudswerkzaamheden waarbij geen stofvorming is opgetreden van de oude verflagen is er geen blootstelling geweest aan chroom-6. Op dit moment hebben wij nog niet kunnen achterhalen of en wanneer er onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd aan de specifieke stalen onderdelen met oude verflagen met chroom-6, waarbij wel stofvorming is opgetreden.

Vraag 4:

Kunt u aangeven hoeveel kunstwerken en andere objecten binnen de Provincie Noord-Holland mogelijk voorzien zijn van chroom-6 houdende verf? Indien ja, om hoeveel objecten gaat het? Indien nee, waarom niet?

Antwoord 4:

Ja. Bij 23 beweegbare bruggen en sluizen is bij één of meer monsters een verhoogd gehalte chroom-6 aangetroffen. De uitgevoerde quick scan richtte zich volledig op de beweegbare bruggen en sluizen, vanwege de relatief vele stalen onderdelen. De niet-beweegbare bruggen hebben relatief weinig stalen onderdelen, waardoor de uitkomsten van de quick scan niet door te vertalen zijn naar de niet-beweegbare bruggen en andere objecten. Door nu, alvorens er gewerkt mag worden, eerst preventief onderzoek te doen aan oude verflagen van stalen onderdelen komt op termijn deze informatie wel beschikbaar.

Vraag 5:

Kunt u aangeven hoe de provincie is omgegaan met het toepassen van chroom-6 houdende verf in de tijd tussen het bekend worden dat het aanbrengen en verwijderen van dit middel niet goed voor de volksgezondheid is en het besluit om het vanaf 2000 niet meer te gebruiken? Indien ja, hoe? Indien nee, waarom niet?

Antwoord 5:

Nee. Voor februari 2018 was het bij de provincie niet bekend dat er mogelijk chroom-6-houdende verf toegepast werd bij conserveringswerkzaamheden van beweegbare bruggen en sluizen.

Vraag 6:

Kunt u aangeven in welke mate mensen die in het verleden, in opdracht van de provincie, werkzaamheden hebben uitgevoerd waarbij ze zijn blootgesteld aan chroom-6 gezondheidsrisico's hebben gelopen? Indien ja, welke gezondheidsrisico's hebben zij gelopen? Indien nee, waarom niet?

Antwoord 6:

Nee. Momenteel ontbreekt de uitwerking van de wettelijk te nemen beheersmaatregelen in werkprotocollen en richtlijnen (zoals bij asbest). Daardoor is niet vast te stellen of de in het verleden genomen beheersmaatregelen (waaronder persoonlijke beschermingsmiddelen) bij werkzaamheden aan oude verflagen voldoende zijn geweest.

Vraag 7:

Geeft de provincie in zijn aanbestedingen aan dat een veilige werkomgeving belangrijk is en dat persoonlijke beschermingsmiddelen op adequate wijze gebruikt dienen te worden? Wanneer nee, waarom niet? Indien ja, sinds wanneer wordt dit bij chroom-6 verdachte objecten gedaan en welke beschermingsmiddelen worden dan geëist en wordt dit dan ook gecontroleerd?

Antwoord 7:

Ja. De werkzaamheden aan provinciale objecten worden conform wet- en regelgeving uitgevoerd, waarin een veilige werkomgeving geborgd is. De specialistische opdrachtnemers stellen het veiligheids- en gezondheidsplan op met beheersmaatregelen (zoals persoonlijke beschermingsmiddelen en preventief onderzoek) voor eventuele risico's. Bij chroom-6-verdachte

objecten zal er eerst, in overleg met de desbetreffende onderhoudsaannemer en externe deskundigen, een 'Plan van aanpak chroom-6' worden opgesteld met daarin de specifieke beheersmaatregelen. Zolang er geen door alle partijen overeengekomen plan van aanpak is, vinden er geen onderhoudswerkzaamheden plaats aan oude verflagen met chroom-6. Op dit moment is er alleen voor de Beatrixbrug een overeengekomen plan van aanpak. Bij alle overige bruggen en sluizen met chroom-6 in de oude verflagen zijn er sinds februari 2018 dan ook geen onderhoudswerkzaamheden meer verricht aan de oude verflagen.

Vraag 8:

Zijn er bij de provincie gevallen bekend van mensen die door werkzaamheden, in opdracht van de provincie, uitgevoerd aan kunstwerken of andere stalen objecten ziek zijn geworden door contact met chroom-6?

Antwoord 8:

Nee.

Vraag 9:

Hoe is de aansprakelijkheid geregeld met betrekking tot ziektegevallen door chroom-6 van mensen die, in opdracht van de provincie, werkzaamheden hebben uitgevoerd?

Antwoord 9:

Dit is nog onduidelijk. Wij onderzoeken momenteel de juridische implicaties.

Vraag 10:

In onze provincie zijn meerdere stalen kunstwerken en andere stalen objecten te vinden die in het beheer zijn van andere overheden. Deelt u onze mening dat alle overheden preventief onderzoek zouden moeten doen vooraf gaand aan werkzaamheden? Heeft u daarover ook overleg met deze overheden?

Antwoord 10:

De gemeenten in Noord-Holland, exclusief de vervoersregio Amsterdam, zijn geïnformeerd. Het is aan de gemeenten (en waterschappen, andere provincies en Rijkswaterstaat) zelf als eigenaar van deze objecten om eventueel preventief onderzoek te verrichten. Wij hebben ambtelijk overleg met andere provincies en Rijkswaterstaat. Wij hebben de minister per brief gewezen op de noodzaak van het ontwikkelen van een landelijke richtlijn en/of werkprotocol voor het onderzoeken, analyseren en saneren van verflagen met chroom-6.